

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2010

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 29. 10. 2010 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2010

психологического сопровождения профильного обучения. Определено комплекс психодиагностических, коррекционно-развивающих, просветительных методов оптимизации процесса профилизации в учебно-воспитательной деятельности.

Summary. *The article deals with the theoretical and practical principles of psychological training in extracurricular educational institution. Based on updated versions of personal approach the basic principles of psychological support of Special Education were analyzed. The complex of psychodiagnostic, correctional and developmental, educational methods for optimizing the process of profilization in teaching and educational activities was determined.*

УДК [159.9:82]-057.875

Г.І. НИКОЛАЙЧУК, І.О. НИКОЛАЙЧУК

ПРОБЛЕМА РОЗУМІННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ СТУДЕНТАМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Резюме. *Стаття присвячена актуальній проблемі розуміння художнього тексту студентами вищої школи у контексті гуманітаризації та гуманізації сучасної освіти. Розглянуто тренінг розуміння художнього тексту як одну із ефективних форм психологічної допомоги у формуванні професійної та читачької компетентності педагога.*

Ключові слова: *гуманітаризація освіти, розуміння, художній текст, тренінг розуміння.*

Постановка проблеми. Гуманітаризація освіти виявилась на сьогодні однією з ведучих теорій, актуалізувала проблеми розуміння і смислу в дидактиці. Відбуваються зміни самої парадигми освіти, приходять усвідомлення необхідності особистісного знання, формування людини, здатної вступити в міжкультурний діалог, який слугує вираженням людиною самої себе як творця і творіння культури. У свою чергу, розгортання навчання на основі діалогу і розуміння здатне гуманізувати процес освіти, тобто внести в нього «гуманітарні», людські основи, змінюючи соціально-рольові впливи викладача на студента, їх особистісні (рівноправні) взаємодії. Під час діалогу відбувається самовизначення, саморозвиток кожного учасника процесу навчання: переосмислюючи свою діяльність з точки зору діяльності студента і взаємодії з ним, викладач створює умови для його (студента) самореалізації.

З гуманітарних позицій освіта розглядається не як спосіб трансляції і засвоєння накопиченого людством соціального досвіду, а як творчий, естетичний акт, призначення якого, - сприяти створенню образу світу і образу себе в світі. Таке трактування освіти переводить її в горизонт культури, що являє собою незавершений діалог [4, 6].

Гуманітарна природа художнього тексту як феномена культури, розкрита у філософії, літературознавстві, герменевтиці, здатна допомогти студентам пізнавати світ у діалозі.

Разом з тим у вищій школі, особливо для студентів-філологів, гуманітарні можливості художнього тексту лишаються далеко не реалізованими, а гуманітарний потенціал освіти на сьогодні не достатньо розкритий. Теоретична нерозробленість проблеми розуміння тексту, особливо у дидактичному аспекті є важливою потребою вузівської практики. Саме це обумовило мету нашої статті, що полягає в окресленні ролі психологічного тренінгу, спрямованого на розуміння художнього тексту студентами вищої школи.

У сучасній освітній процесі вузу активно впроваджуються новітні технології, використовуються різноманітні засоби активізації розумової діяльності студентів, що сприяє формуванню в них систематизованих теоретичних знань. Однак у нинішніх умовах поряд з питаннями глибокого оволодіння студентами психолого-педагогічними знаннями дедалі більшого значення набуває проблема формування в них умінь використовувати ці знання у своїй професійній діяльності.

Такий підхід до психологічної підготовки майбутніх педагогів передбачає застосування, крім традиційних форм навчання студентів, активних методів соціально-психологічного навчання. Найбільш поширеними з них є дискусійні та ігрові методи, аналіз конкретних ситуацій, різноманітні види тренінгів, що створюють комфортні умови для успішного формування та реалізації потенціалу особистості.

Застосування різних видів тренінгів широко обговорюється у психологічній літературі. Провідними в сучасній концепції тренінгу є поняття психологічного впливу та особистісних змін. Деякі фахівці розглядають тренінг як форму психологічного впливу, як комплекс активних групових методів і як процес, який опосередковує вплив на особистість.

Основна ідея будь-якої тренінгової роботи – намагання сприяти розвитку особистості шляхом зняття обмежень, комплексів, вивільнення її потенціалу. У різних дослідників це виражено різними термінами, а саме: розвиток та саморозвиток (Костюк Г.), особистісне зростання (Роджерс К.), актуалізація особистісного потенціалу, самоактуалізація (Маслоу А.) та ін. Тому у тренінгових умовах принциповим моментом психологічної підтримки студентів різних педагогічних спеціальностей є врахування розвитку їх потенціалу в контексті специфіки їх майбутньої професійної діяльності [5].

Андрієвська В. визначає такі психологічні складові особистого професійного досвіду учителя як: зміст, динаміка, його усвідомлення, екзистенційний вимір, розуміння та інтерпретацію особистістю свого професійного досвіду. У широкому вжитку поняття особистого професійного досвіду часто ототожнюється з поняттям професійної компетентності – це мотиваційна, когнітивна та операційна готовність суб'єкта до успішного здійснення певної діяльності, сформована, як правило, в процесі тривалої професійної роботи. Вона не зводиться до знань, умінь та навичок, а містить ще й особистісну складову у вигляді мотиваційної готовності до праці [1, 6–8].

Одним з головних та найпоширеніших каналів набуття знань для студентів стає читання навчальної, наукової та науково-популярної літератури. Студенти, майбутні вчителі та викладачі, повинні вдосконалювати способи трансформації пізнавального матеріалу. Для цього необхідно знати особливості розуміння різних видів текстів та можливості їх впливу на читача.

Нас цікавить проблема розуміння художнього тексту, психологія читачького сприйняття, літературна та творча компетентність читача, що розглядаються у роботах Барда Р., Дерріди Ж., Рубакіна М., Сорокіна Ю., Медведєва С. та ін.

Власне процеси розуміння – це різноманітні і своєрідні прояви активності особистості, спрямованої на оволодіння навколишньою дійсністю. У них завжди якоюсь мірою виявляється особистість у цілому. У своєму протіканні вони залежать від ступеня її розвитку, від індивідуальних властивостей, що вже склалися у неї. Костюк Г. вказує передумови, від яких

залежить успіх розуміння. Насамперед, це життєвий досвід. Розуміння залежить від переконань, що вже склалися в особистості, від її поглядів на явища тієї галузі об'єктивної дійсності, в якій їй найбільше доводиться працювати [3, 289-290].

В розробці проблеми розуміння виявляються плідними ідеї, висловлені Бахтіним М. і розвинуті його послідовниками: антропологічна модель розуміння, що розглядається в широкому соціокультурному контексті, уявлення про діалогічну природу розуміння, його діяльнісний характер.

Підкреслюючи двосуб'єктність і діалогічний характер розуміння, Бахтін М. протиставляє його монологічному за своєю суттю поясненню. Зважаючи на сучасні уявлення, пояснення є комунікацією, розуміння і пояснення не виключають одне одного, а підкреслюють визначену на сьогодні тенденцію до універсалізації розуміння як пізнавальної процедури, способу духовного і духовно-практичного освоєння світу [2].

Саме на психологічну допомогу у формуванні професійної та читацької компетентності майбутнього вчителя спрямований тренінг розуміння художнього тексту.

Зважаючи на значну роль художньої літератури у становленні естетичних складових особистості, розвитку її мислення, свідомості, культури в цілому, до останнього часу було здійснено не достатньо досліджень особливостей сприйняття та розуміння художніх текстів.

Художня література є складним явищем для сприйняття та розуміння. Художні тексти складають оригінальний і важливий пласт пізнавальної та оригінальної інформації, яка характеризується певними особливостями впливу на психіку людини.

На нашу думку, розуміння майбутніми педагогами сучасного літературного тексту залежить від індивідуальних властивостей особистості, складності художнього твору та сформованих прийомів роботи з текстами – все це може бути вдосконалене спеціально розробленою програмою тренінгу.

Для якісного забезпечення психологічної підтримки молодих спеціалістів, ми пропонуємо тренінг як метод створення умов для професійного вдосконалення та саморозкриття майбутніх фахівців, у якому „тренер” бере на себе відповідальність за створення для учасників сприятливих умов, у яких є можливим активне самовдосконалення. (Послідовність етапів тренінгу та система вправ будуть викладені у доповіді.)

Основними завданнями тренінгу розуміння художнього тексту є: сприяння вивченню якісних і структурних характеристик психічних процесів, що мають значення для розуміння художніх текстів; вироблення у студентів умінь аналізувати психологічні особливості розуміння художньої літератури; ознайомлення студентів із методами та прийомами удосконалення процесів сприйняття та розуміння текстів у навчальній діяльності; створення умов для закріплення наукових знань із психології розуміння тексту з метою подальшого застосування в майбутній професійній діяльності вчителя.

Система спеціально підібраних вправ забезпечить більш ефективне розуміння тексту художньої літератури, і стимулюватиме зростання професійної майстерності майбутніх вчителів.

Як зазначає Вачков І., тренінгову роботу неможливо звести тільки до навчання, тому що когнітивний компонент не завжди є головним у тренінгу. Найбільш цінним більшість дослідників вважає отримання учасниками емоційного досвіду. На думку вченого, метою тренінгу як форми активного навчання є передавання психологічних знань, а також розвиток певних умінь і навичок [5, 124].

Важливим результатом тренінгової роботи є вироблення у студентів вмінь вільно та осмислено використовувати термінологічний апарат психології розуміння; усвідомлювати особливості художніх творів; бачити в різних елементах тексту втілення його загальної ідеї, змістового та мовного багатства; розкривати внутрішній смисл художнього твору на стадії інтерпретації; розуміти смисл як зміст слова в контексті мовленнєвої ситуації (актуальний смисл слова), і саме з цих позицій розглядати емотивний смисл у тексті; застосовувати в практичній діяльності основні методи та прийоми розуміння тексту.

Загальним критерієм оцінки ефективності засвоєних знань, сформованих умінь і навичок у результаті тренінгових занять є результативність їх застосування в процесі власного навчання, у майбутній професійній діяльності та формування нового типу вчителя, який володіє педагогічною компетентністю. Таким чином забезпечується психологічна допомога майбутньому спеціалісту.

Висновки. Отже, проблема розуміння художнього тексту є цілком доречною і важливою для вищої школи. На взаємозв'язку з тренінговою роботою відкриваються результативні можливості використання текстів художньої літератури з метою професійного становлення, самопрезентації та самовдосконалення.

Розуміння художнього тексту не буває ретрансляцією чи дублюванням. Воно актуалізує і розкриває в тексті потенційні смисли, збагачує його новими значеннями. Студент, опановуючи значення і смисли художнього тексту, оцінює, переживає і доповнює їх, стає співтворцем, співтворцем. Програмні знання, культура, уявлення змісту освіти розгортаються в контексті культур викладача і студента, здатні стати особистісним знанням, побудованим у процесі тренінгової взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієвська В.В. Психологічні складові особистісного професійного досвіду учителя // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. – К., 2002, Т.IV. ч. 6. – С.6 – 9.
2. Бахтін М.М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979.– 423с.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Під ред. Л.М.Проколієнко; Упор. В.В.Андрієвська, Г.О.Балл, О.Т.Губко, О.В.Проскуа. – К.: Рад. шк., 1989. – С.608.
4. Кузнецова Н.А. Понимание учебного текста как дидактическая проблема: Монография. – Барнаул: Алтайский государственный университет, 1998. – 84 с.
5. Наративні психотехнології / Чепелева Н.В., Смульсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол С.Ю.; за заг ред. Чепелевої Н.В. – К.: Главник, 2007. – С.144.
6. Чепелева Н.В. Технології читання. – К.: Главник, 2004. – 96с.
7. Шаховский В.И., Сорокин Ю.А., Томашева И.В. Текст и его когнитивно-эмотивные метаморфозы (межкультурное понимание и лингвоэкология). – Волгоград: Перемена, 1998. – С. 149.

Резюме. В статье рассматриваются актуальные проблемы понимания художественного текста студентами высшей школы в контексте гуманизации, гуманитаризации современного образования. Рассмотрено тренинг понимания

художественного текста как одну из эффективных форм психологической помощи при формировании профессиональной и читательской компетентности педагога.

Summary. *The article looks into the up-to-date issues of literary texts' comprehension by students of higher educational institutions in the context of modern education humanization and humanitarianism. It considers the training of fiction text comprehension as one of effective forms of psychological assistance with formation of professional and reading competence of a pedagogue.*

УДК 159.9.019.4:316.624]:159.922.8

В.Р.ПАВЕЛКІВ

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ВІДХИЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Резюме. *Обґрунтовується необхідність створення комплексної методики діагностики відхилень у поведінці підлітків. Розглядаються результати апробації методики, які свідчать про надійність створеної методики та об'єктивність одержаних результатів.*

Ключові слова: *підлітки, відхильна поведінка, психодіагностичні методики.*

Реформування в нашій країні політичної, соціальної, економічної системи, демократизація та гуманізація всіх сфер суспільного життя ставлять перед освітою завдання формування здорової, активної, відповідальної, самостійної, високоморальної особистості. Актуальність проблеми дослідження зумовлена тим, що в останні роки різко зросло число так званих „важких” підлітків з відхильною поведінкою, що виявляється в постійному прогулюванні уроків, підвищеній агресивності, тривожності, гіперемоційності, руховій загальмованості або розгальмованості, капризності, проявах негативізму, втіканні з дому, а також у проблемах, пов'язаних з ігровою діяльністю. Подібні відхилення в поведінці у підлітків з початком нормального психо-саматичним розвитком зумовлені способом життя, несприятливими соціальними умовами, а також тими чи іншими особливостями особистості. Досвід свідчить про те, що головні завдання педагога і психолога полягають у створенні для дітей з відхильною поведінкою умов, які б дозволили компенсувати все те, що вони недоотримали в сім'ї, школі, інших соціальних інституціях, і в корекції особистості дитини.

Метою нашої роботи є створення комплексної методики діагностики відхильної поведінки підлітків.

Нині не існує спеціальних психодіагностичних методик, здатних безпосередньо діагностувати відхильну поведінку. Навіть тривале спостереження педагогами за поведінкою учнів не завжди дає можливість вірно встановити наявність відхильної поведінки. Це пов'язано з відсутністю визначення „норма” стосовно морального розвитку, що є необхідним для практичних цілей. Крім того, „норма” і „відхилення” – поняття досить приблизні і тісно пов'язані між собою. Нерідко те, що педагоги визначають як норму, насправді виявляється прихованою формою відхилень, які виявляються надто пізно; і навпаки, те, що вважається відхиленням, насправді є позитивною тенденцією морального розвитку (наприклад, самостійність поглядів, переконаність у своїй правоті, що призводить до конфліктів з оточуючими). Нерідко саме у відхиленнях від загальноприйнятих норм виявляється нормальний розвиток особистості, її природна реакція на умови життя та діяльності, що змінюються. Як показав С.Л.Рубінштейн, людське буття не є чимось гомогенним. Йому властиві багатоплановість, багаторівневість і багатослойність. Щоб розкрити всю різноманітність якостей людини і визначити місце, яке займають серед них психічні якості, необхідно розглянути сукупність систем, які утворюють буття людини і є підґрунтям її якостей, тобто розглянути спосіб існування людини [4].

Немає необхідності доводити, що провідну роль у відношеннях людини до світу відіграють ті умови, які визначають її приналежність до соціальної системи. Саме вони є підґрунтям соціальних якостей людини. Виходячи з вищезазначеного, у даній роботі здійснена спроба скласти комплекс психодіагностичних методик для діагностики поведінки, що відхиляється, з урахуванням тих основних соціальних зв'язків, в яких знаходиться учень.

Незважаючи на важливість тісного контакту між учителями та учнями, батьками та учнями, необхідно зазначити, що вирішальне значення для формування особистості підлітка має характер його зв'язків з учнівським колективом однолітків. У підлітків потреба у спілкуванні виявляється насамперед в активному пошуку „близького друга” [1,2]. Чим з більшою кількістю однокласників пов'язує підлітка взаємна симпатія, тим повніше буде задовольнятися його потреба у спілкуванні, тим краще емоційне самопочуття (відповідно, менша схильність до відхилень у поведінці), оскільки з усіх систем взаємостосунків система особистих ставлень є найбільш емоційно насиченою – вона пов'язана для суб'єкта з таким важливим для нього показником, як самооцінка, самоповага.

Проблема самооцінки характеризується різними підходами до розуміння її природи. Так, у зарубіжній психології оптимальною характеристикою загальної самооцінки вважається задоволеність собою, що відображає рівень самоповаги. Саме така самоповага виокремлюється як важлива умова продуктивної активності особистості, яка веде до максимальної реалізації її творчого потенціалу [3].

Інший підхід до розуміння природи загальної самооцінки реалізується в дослідженнях, які визначають її як ієрархізовану систему окремих самооцінок, що взаємодіють між собою [5]. Взаємодія окремих самооцінок може відбуватися на безконфліктному рівні – у формах єдності, узгодженості, і на конфліктному – у формі протидії. У своєму розвитку загальна самооцінка має складну динаміку. А.В.Захарова вважає, що вона народжується двічі: перший раз – на початкових етапах становлення самосвідомості, коли вона функціонує у формі нерозчленованого ставлення дитини до себе. В міру накопичення нею знань про себе та їх диференціації, ця загальна самооцінка розслююється, породжує окремі самооцінки. Це веде до появи загальної самооцінки нового рівня, засади якої складає їх ієрархізація. Відповідно до віку досліджуваних ми застосовували тест „Самооцінка”.

Далі в нашій роботі проводилося дослідження сфери сімейних стосунків. З цією метою застосовувався тест „Кінетичний рисунок сім'ї (КРС), який складався з двох частин: малювання своєї сім'ї та бесіди після малювання. Під час малювання записувалися всі спонтанні висловлювання, відзначалася міміка, жести, фіксувалась послідовність малювання. Після закінчення рисунка, з дитиною проводилася бесіда за такою схемою: 1) хто намальований на рисунку, що робить

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Ямницький В.М., Литвиненко С.А. Ігротерапія як засіб психологічної допомоги дітям і підліткам	4
Павелків Р.В. Проблема пошуку та впровадження інноваційних психолого-педагогічних технологій розвитку особистості в освітніх закладах	6
Воробійов А.М. Психологія перфекціонізму.....	9
Артемова О.І. Проблеми психологічного супроводу дезадаптованих учнів загальноосвітньої школи	12
Бабак К.В. Професійний розвиток особистості як психологічна проблема	14
Безлюдна В.І. Народження другої дитини як фактор розвитку материнської сфери	16
Бучко В.Б. Проблеми надання психологічної допомоги засудженим до позбавлення волі.....	18
Главінська О.Д. Проблема професійної самосвідомості та самоствердження у юнацькому віці.....	21
Демчук О.О. Психологічні закономірності організації професійного самовиховання майбутніх педагогів	23
Демянюк О.Б. Інтегративний підхід у контексті психологічної допомоги особистості	26
Джеджеря К.В. Цінності як смислова основа подолання особистісних комунікативних труднощів.....	28
Дружиніна І.А. До питання вивчення феномену ідентичності у сучасній психологічній науці	31
Жигайло О.О. Особливості розвитку свідомості та самосвідомості молодших школярів	34
Ілляш С.Д. Психологічні аспекти розвитку професійного саморозуміння майбутніх педагогів	36
Кириченко Н.А. Психологічні особливості цілетворення та цілепокладання	39
Корчакова Н.В. Вплив особистісних характеристик на формування рольової поведінки у сфері батьківства	43
Кравчук М.М. Проблеми впливу небезпечних ситуацій на формування життєвих перспектив підлітків з девіантною поведінкою	45
Кулаков Р.С. Мотиваційні чинники професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці	48
Лисяк О.М. Проблема внутрішньої конфліктності ціннісно-смислової сфери особистості.....	51
Маркович О.В. Психотерапевтична роль медичної сестри при спілкуванні з пацієнтами	54
Матейко Н.М. Особливості надання психологічної допомоги школярам, які проживають на екологічно несприятливих територіях.....	57
Мельник І.Я. Просоціальна поведінка як складова соціальної компетентності.....	60
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Організаційні основи догляду за психічнохворими в умовах стаціонарного лікування	63
Назарець Л.М. Посередництво психолога у вирішенні проблеми взаємодії батьків і дітей	67
Нестерук-Володимирець О.В. Психологічний супровід профільного навчання в позашкільному закладі нового типу – палаці дітей та молоді м. Рівного	69
Ніколайчук Г.І., Ніколайчук І.О. Проблема розуміння художнього тексту студентами вищої школи	73
Павелків В.Р. Особливості психодіагностики відхильної поведінки підлітків	75
Палагнюк В.В. Теоретичні засади психологічної допомоги в процесі професійної адаптації викладача-початківця ВНЗ	77
Пивоварчук Т.О. Психологічні особливості інтенсивного розвитку комунікативних здібностей студентів у процесі вивчення іноземної мови.....	79
Рибак В.А. Психологічні засади формування самоставлення студентів з особливими потребами	82
Косарєва О.І., Рудь Г.В. Особливості прояву механізмів психологічного захисту в підлітковому віці	84
Савуляк В.О. Корпоративна культура як чинник особистісного зростання працівників організації.....	87
Садова І.І. Соціально-психологічні проблеми сімей, пов'язані з вихованням дітей з особливими потребами у контексті загальної ситуації в Україні	89
Созонюк О.С. Концептуальні засади коучингу як форми психологічної допомоги.....	92
Сторож О.В. Психологічні особливості творчої соціалізації особистості на етапі ранньої юності	95
Хомич І.С. Самовідношення у молодшому шкільному віці	98
Цуканова М.С. Соціально - психологічна допомога та реабілітація бездоглядним і безпритульним дітям у притулку	100
Чала Ю.М. Проблема розвитку особистісного досвіду психолога під час тренінгової роботи та шляхи її розв'язання	103
Череп В.Ю. Психологічний супровід молодшої сім'ї з первістком: основні напрямки	106
Шмига А.І. Недоліки організаційної культури як одна з причин професійного «вигорання», превентивні методи та шляхи подолання	108
<i>Відомості про авторів</i>	112

Наукове видання

ОБНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію: Серія РВ № 540/93-Р від 03.11.2009 р.

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 22.10.2010 р. Підписано до друку 29.10.2010 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Обл. вид. арк. 29,14. Замовлення № 84/1 Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20